

Т.Г.К. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ПРОФЕССОР Т.К. МЕКЕБАЕВТЫҢ ӨМІРІ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ

Б.Б. Кәрібаев,
ҚР ҰҒА академигі,
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университеті Қазақстан тарихы
кафедрасының меңгерушісі, т.ғ.д.

ПРОФЕССОР Т.К. МЕКЕБАЕВ - 60 ЖАСТА

ҚҰРМЕТТІ КОНФЕРЕНЦИЯ ҚОНАҚТАРЫ МЕН ҚАТЫСУШЫЛАР!

Бүгінгі мерейтой иесі Талғат Құмарғалиұлы Мекебаевты зиялы қауым мен қалың жұртшылыққа толық таныстырып өтейін. Ол - Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті қызметкерлерінің «Парасат» кәсіподағы ұйымының төрағасы, ғылыми дәрежесі – тарих ғылымдарының кандидаты, ғылыми атағы – қауымдастырылған профессор (доцент), Қазақстан тарихы кафедрасында профессор міндетін атқарушы және «1986 жылғы Чернобыль АЭС болған апаттың зардабын жоюшылар» Республикалық ұйымының мүшесі.

Т.К.Мекебаев 1963 жылы 29 маусым күні қазіргі Жетісу облысы Сарқанд ауданы, Лепсі кентінде, бұрынғы әкімшілік құрылым бойынша Талдықорған облысы, Бөрлітөбе ауданының орталығы Лепсі кентінде көп балалы отбасында екінші сәби боп дүниеге келеді. Әкесі Құмарғали Мекебаев – Лепсі кентіндегі теміржол депосында партия ұйымының хатшысы, ал анасы ... үй шаруасында болған. Мерейтой иесінің шежіресіне бармай-ақ, бес жасар балаға дейін білетін жеті атасына көз жүгіртсек, фамилиясына негіз болған атасы -Мекебай есімі жайдан- жай қойылмағаны көпшілікке бірден мәлім. Бабасы Әлпеш қажы мұсылмандық парызын өтеп, Мекке мен Мединеге барып келгенде қойылған есім екен. Одан арғы аталарының есімдері – бір рулы елді аузына қаратқан - Матай би, одан кейінгі атасы жұтқа ұшыраған елін аштан құтқаруға шамасы жететін атақты бай – Шымырбай, ұрпақтары көп өсіп-өніп, ру басына айналған – Киікбай, одан әрі – Мәмбетей болып жалғаса береді. Қазақ ауыз әдебиетінде тектілік туралы мынадай бір керемет сөздер бар. «Тектіден текті туады, тектілік тұқым қуады. Тектілердің тұяғы, таңдайды құз-қияны. Шын тектілер халқы үшін, Өлімге басын қияды. Жақсы, жаман деместен, Жанына жұртын жияды» - дегендей, қазіргі кезде Мекебаевтар әулетінде жеті атадан бергі ата-бабалардың асыл қасиеттері мен тектілігі сақталғанын бірден байқалады.

Талғат Құмарғалиұлы Лепсі кентіндегі орта мектепті жақсы бітірсе де, бірден студент атана алмады. Екі жылдық әскер борышын өтеп, одан кейін Алматы қаласындағы Құрылыс-монтаждау басқармаларының бірінде қатардағы бетон құюшы болып жұмыс істейді. Тек 1985 жылы ғана жолы болып, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің (сол кездегі С.М.Киров

атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті) Тарих факультетіне қабылданады. Біздер сол кезде Талғат Құмарғалиұлымен танысып, содан бері бірге келеміз.

Талғат Құмарғалиұлымен 1985-1990 жылдары бірге оқып, бір жатақханада тұрып, ауылшаруашылық жұмыстары мен студенттердің құрылыс отрядтарында бірге болдық. Есімізде қалғандардың негізгілерінің бірнешеуін осы жерде баса айтып өтсем деймін. Ең алдымен, оның оқу процесіне деген ұқыптылығы мен жауапкершілігінің өте жоғары болуы еді. «Сұрағанның айыбы жоқ, білмесең» дегендей, Тәкең өзі біліп тұрғанын басқаларға түсіндіруге ерінбейтін, ал өзі білмей тұрғанын өзгелерден сұраудан жалықпайтын. Білуге деген құштарлық, ізденімпаздық қасиет, алғырлық пен жауапкершілік қасиеттер Талғат Құмарғалиұлын оқуда да, еңбекте де алда болуға итермеледі. Соның нәтижесінде ол Тарих факультетін қызыл дипломмен аяқтап, жолдамамен факультеттегі КСРО тарихы кафедрасына ассистент болып қалдырылады.

Студенттік жылдары Тәкең сабақтарымен қатар университет көлеміндегі қоғамдық жұмыстарға белсене араласып, соның бел ортасында қайнап жүрді. Екінші курстан бастап ол бүкіл студенттер қалашығындағы қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ететін ОҚД (Жедел комсомолдық жасақ) командирі болып тағайындалды және оны соңғы курсқа дейін абыроймен орындап шықты. Бұл лауазымның тек тәрбие жөніндегі проректорға және ректорға ғана бағынатынын ескерсек, екінші курстан бастап Талғат Құмарғалиұлының мойнында қандай жауапкершіліктің болғанын және оны мойымай, қалай абыроймен орындағанын оның төрт жыл бойы осы жауапты қызметті қоғамдық негізде атқаруы жатады. Тәкеңнің бойындағы жақсы бір қасиетке - оның әлсіздерге көмек қолын созуы, жағдайы нашарларға мүмкіндігінше материалдық көмектер алып беруі жатады. Менің ойымша, бұл қасиет - оның ата-бабасынан бері жалғасып келе жатқан тектілік қасиеттің бір белгісі, көрінісі деп білемін. Бәлмелес болғандықтан Тәкеңе талай жандардың көмек сұрап келгенінің және оларға қалай көмектескенінің куәгері болдым. Бұл күндері қазіргі қызметінде де Талғат Құмарғалиұлы осы қайырымдылық қасиетін әлі жалғастырып келеді.

ҚазМУ ОҚД-сының командирі бола жүріп ол әр факультеттегі ОҚД мүшелеріне барынша жақсылықтар жасауға тырысты. Жатақханадан орын алып беру, стипендиядан айырылғандарға ректорға хат жазып, оны тағайындату, кәсіподақ арқылы мұхтаж студенттерге материалдық көмектер көрсету, тіпті қысқы және жазғы сессияларда қиналыңқырап қалғандарға деканаты арқылы көмектесу – студенттік жылдардағы Тәкеңнің басты жұмыстарының бірі болды деуге болады. Солардың арқасында Тәкең тек факультет ішінен ғана емес, сонымен бірге бүкіл университет көлемінде нағыз достар тапты. Оның сол кездегі достары Тәкеңнің жақсылығын ұмытпай, әлі күнге дейін хабарласып тұрады. Бүгінде Талғат Құмарғалиұлының сол кездегі достары арасында генерал да, академик те, министр де, депутат та, сенатор да, банкир де, ректор да, ақын да, жазушы да бар.

Талғат Құмарғалиұлының университеттегі еңбек стажының үштен бірі, яғни алғашқы он жылы өзі маман ретінде қалдырылған кафедрасында, одан кейін факультет деңгейіндегі ұйымдық-басшылық қызметтерде өтеді. Кафедрада

Тек бір ғана 2020 жылы Талғат Құмарғалиұлы «Алматы кәсіподақтар одағы» Кәсіподақтарының аймақтық бірлестігінің атынан «Кәсіподаққа еңбегі сіңген қайраткер» атағын, «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағын және Алматы облысы Сарқан ауданының Мәслихат сессиясының 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 91-353 шешімімен Сарқан ауданының «Құрметті Азаматы» атағын (№ 5 куәлік) иеленді. Бұл дегеніміз жасалған еңбектің өтеуі мен бағалануы және болашаққа деген үміт, әрі сенім.

Талғат Құмарғалиұлы сүйген жары Айшамен бірге үлгілі отбасын құрып, ұлдарына жақсы тәрбие беріп отыр. Үлкен ұлы Асхат, әкесі мен шешесі секілді әл –Фараби атындағы ҚазҰУ түлегі, бүгінде белгілі кәсіпкер. Кіші ұлы Рахат, студент. Тәкең мен Айша немерелерін ұлттық сипаттағы тәрбие мен қазіргі заманның озық үлгідегі адамгершілік қасиеттерін қатар сіңіртуге күш салуда. Бұл бағыттағы да істерің оңды болсын деп тілейміз.

Сөз соңында мерейтой иесін тағы да 60 жылдық мерейтойымен құттықтай отыра, деніне саулық, басына амандық, бақыт пен байлық, еліне тыныштық, ашық аспан және шығармашылық табыстар тілейміз.